

Introducere in Teologia Reformata : Care este credinta reformata?

“Cum merg înaintea lui Dumnezeu?”, l-a întrebat cineva pe presbiterianul scoțian Horatius Bonar. Pastorul a răspuns: “Înaintea lui Dumnezeu mergem cu păcatele noastre, pentru că nu avem nici un alt lucru despre care să putem spune cu adevărat că este al nostru.”

Într-o manieră asemănătoare luteranismului, tradiția reformată s-a născut din puternica furtună cunoscută sub numele de Reforma Protestantă. Jean Calvin (1507-1564) a fost un francez care, prin propriile sale studii ale Scripturii și prin citirea tratatelor lui Luther precum și a altor reformatori, a fost convertit la credința “evangelică”. La fel ca Luther, Calvin a fost neliniștit de starea sufletului său. Cum poate un păcătos să fie acceptat înaintea unui Dumnezeu pur și sfânt care nu poate tolera păcatul și care ne-a spus că a pregătit un loc de chin veșnic? “Doar iubește-L pe Domnul”, i-au spus lui Calvin. “Să-L iubesc?” a întrebat el. “Cum poți iubi un Dumnezeu care în continuu te amenință cu degetul, așteptând să-ți alunece piciorul?” Dar apoi învățatul francez a făcut o descoperire minunată, foarte asemănătoare cu cea a lui Luther și datorată nu în mică măsură scrierilor acestui mare reformator. Biblia declară că creștinii sunt îndreptățiți prin credința în Hristos și nu prin vreun lucru făcut de aceștia. Descoperirea l-a revoluționat pe acest timid francez și l-a transformat treptat într-o influență majoră asupra lumii occidentale.

Dar ce a învățat Calvin de a provocat așa o revoluție în zilele sale? Sau Edwards, sau Whitefield pe vremea lor? Ce l-a făcut pe Charles Spurgeon un evangelist atât de uimitor și a lansat mișcarea misionară modernă prin William Carey, Hudson Taylor, David Livingstone, și John Patton? Ce a provocat Marea Trezire și Renașterea Evangelică în Marea Britanie și în Europa? Și de ce credem că aceste idei, care nu sunt nimic altceva decât învățăturile Bibliei, ar putea provoca o nouă revoluție sau reformă în gândirea și în viața din zilele noastre? Mai întâi, credințele de bază.

Aceasta e lumea Tatălui meu

Calvin a scris mult despre frumusețea lumii ca “teatru” în care sunt afișate și evidențiate attributele lui Dumnezeu. “Ca și cum aș fi urmărit necurmat de privirea supraveghetorului meu”, a scris faimosul poet calvinist John Milton, exprimând sentimentul pe care trebuie să-l aibă creștinii că aparțin acestei lumi. Desigur, în ultimă instanță destinația noastră e veșnicia, dar și această viață contează cu adevărat. Acesta e motivul pentru care tradiția reformată a avut întotdeauna o înaltă doctrină a creației. Dacă un ulcior ieftin cade de pe raft, nu e nici o problemă – adunăm cioburile, le aruncăm la gunoi și cu asta s-a terminat. Dar dacă într-un muzeu e distrus un vas antic foarte valoros, purtând semnătura unui maestru? Cu siguranță ar fi o mare tragedie. Diferența nu constă în calitatea materialului (amândouă au fost vase de lut), ci în măreția artistului și în unicitatea lucrării. În același fel, oamenii nu sunt simple spirite prizoniere în închisoarea unui trup, ci mărețe lucrări de artă menite să aibă un anume entuziasm și un sentiment al demnității pentru că sunt ființe umane.

Teologia reformată a accentuat întotdeauna faptul că pentru orice lucru există un motiv – și că noi avem o rațiune pentru care existăm. Nimic nu se întâmplă la voia întâmplării, ci este organizat de Marele Regizor. Cu toții suntem “actori” pe scena lui Dumnezeu, după cum spunea Shakespeare. Departe de a considera lipsite de sens propriile noastre decizii și acțiuni, acest lucru le face cu adevărat semnificative. Cine ar îndrăzni să spună vreodată că semnificația sau libertatea lui Sir Laurence Olivier sau Kathryn Hepburn este diminuată de existența unui scenariu? Fără acel scenariu, cum ar putea avea vre o semnificație interpretarea lor artistică? Asta înseamnă și că Dumnezeu nu a creat o separare între “secular” și “sacru”, așa cum fac adesea mulți creștini în zilele noastre. Creștinii au fost meniji să participe alături de necreștini în fiecare aspect al vieții. În teologia reformată nu există “vacanțe creștine”, “mass-media creștină”, “cărți creștine” sau “muzică creștină”. Nu există o “slujire creștină cu normă întreagă” și “lucrări laice”, ci dimpotrivă, vocații sau chemări pentru fiecare. La fel și în creație, există darul “harului comun”. “El dă ploaie peste cei drepecți și peste cei nedrepecți”, le-a spus Isus ucenicilor.

Căderea e mai rea decât credeți

Uneori avem tendința să privim păcatul din perspectiva acțiunii: facem asta sau nu facem cealaltă. Dar păcatul, conform Scripturii, este în principal o condiție care produce acțiuni. “Păcătuiim pentru că suntem păcătoși”, spune proverbul. Teologia reformată ia păcatul în serios, argumentând împreună cu Sf. Pavel că credincioșii “erau morți în greșeli și păcate” și că “omul firesc nu primește lucrurile Duhului lui Dumnezeu, nici nu le poate înțelege...”

Gândiți-vă puțin: morți spiritual! Ați avut vreodată o conversație plăcută cu un cadavru? Încercați odată, când aveți ocazia. E plictisitoare! La fel, nu putem să ne așteptăm ca bărbații și femeile căzuți să vină la viață înainte ca Dumnezeu să hotărască să-Și împartă harul. “Nu este nici unul care să aibă pricepere. Nu este nici unul care să caute cu tot dinadinsul pe Dumnezeu”, se plângea apostolul Pavel. Asta, desigur, nu înseamnă că trebuie pur și simplu să stăm și să așteptăm ca necredincioșii să fie regenerați înainte să le spunem Evanghelia. Dimpotrivă, ne așteptăm ca Evanghelia, împreună cu Duhul Sfânt, să îi regenereze prin mesajul nostru.

Reformații, la fel ca alți protestanți, privesc cu foarte mare seriozitate Căderea din grădina Edenului. Noi moștenim de fapt corupția morală și vina lui Adam. Intrăm în rasa umană ca dușmani ai lui Dumnezeu, suficient de vinovați pentru a fi condamnați chiar înainte să înfăptuim primul nostru act de neascultare. “În păcat”, mărturisea Psalmistul, “m-a zămislit mama mea”. Asta înseamnă că este imposibil ca noi să putem ridica măcar un deget ca să cooperăm cu Dumnezeu în vederea mântuirii noastre. Libera voință, ideea că fiecare are capacitatea să-L accepte pe Hristos, este nebiblică și stă la rădăcina multor neînțelegeri serioase din punctul de vedere reformat.

Alegerea

“În El, Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără prihană înaintea Lui, după ce, în dragostea Lui, ne-a rânduit mai dinainte să fim înfițați... În El am

fost făcuți și moștenitori, fiind rânduiți mai dinainte, după hotărârea Aceluia, care face toate după sfatul voii Sale” (Efeseni 1:4-11) Aici, la fel ca în atâtea alte locuri, Biblia ne spune că Dumnezeu își avea privirea îndreptată asupra noastră cu mult timp înainte ca noi să privim spre El. “Dragostea stă nu în faptul că noi am iubit pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne-a iubit pe noi.” Eu am crescut cu această ilustrație: “Dumnezeu Și-a dat votul pentru sufletul tău; Satan și l-a dat pe al lui, dar tu ai votul hotărâtor.” Acest lucru însă nu e în concordanță cu remarca Apostolului Pavel că, “Așadar, nu atâră nici de cine vrea, nici de cine aleargă, ci de Dumnezeu care are milă” (Romani 9:16). Alegerea nu e doar o doctrină importantă în Biblie, ci este o imensă mângâiere pentru cei ce sunt întotdeauna neliniștiți dacă fac suficient ca să-și asigure mântuirea. Alegerea ne învață, în cuvintele lui Hristos, că “Nu voi M-ați ales pe Mine; ci Eu v-am ales pe voi; și v-am rânduit să mergeți și să aduceți roadă și roada voastră să rămână, pentru ca orice veți cere de la Tatăl, în Numele Meu, să vă dea” (Ioan 15:16)

Întruparea

Teologia reformată a accentuat de asemenea faptul că “Dumnezeu S-a făcut trup și a locuit printre noi” (Ioan 1). Îmi amintesc cum cântam în copilărie la Școala Duminicală despre “Scara lui Iacov”. În timp ce cântam versurile mimam urcatul pe scară. Dar asta nu e o teologie sănătoasă, nu-i așa? Pentru că scara pe care a văzut-o Iacov în vis nu era una pe care noi să urcăm la Dumnezeu, ci o scară pe care Dumnezeu a coborât la noi. Observați tema comună de aici? Dumnezeu face întreaga lucrare. El este inițiatorul, Cel ce vine înspre noi în timp ce noi suntem neajutorați. Întruparea ne mai învață și că Dumnezeu a luat asupra Sa natura noastră, sfințind-o. Deși era umilitor pentru Fiul lui Dumnezeu să fie supus suferințelor unei lumi căzute, Lui I-a făcut plăcere să devină o ființă umană, la fel ca noi.

Viața lui Hristos

Așteptați o clipă... Viața lui Hristos? Auzim despre moartea Lui, dar ce a realizat viața Lui pentru noi?

În teologia reformată (la fel ca în luteranism) vorbim despre ascultarea activă și pasivă a lui Hristos. Ascultarea Sa activă este reprezentată de cei treizeci de ani de ascultare desăvârșită de Legea Tatălui Său. Vedeți, nu ar fi fost suficient ca Hristos doar să moară pentru păcatele noastre. Paharul nu poate fi doar golit de vină; el trebuie să fie umplut cu o neprihănire desăvârșită, pe care noi nu o avem. Hristos a împlinit în mod desăvârșit Legea în locul nostru. “Visul imposibil” a fost în sfârșit realizat de o ființă umană – unul dintre noi, iar El a câștigat premiul pentru noi, ca și cum noi am fi fost acolo cu El în fiecare act de ascultare. Prin urmare, “viața Lui creștină victorioasă” înlocuiește neajunsurile noastre iar noi suntem mântuiți pentru că el a trăit pentru Dumnezeu, chiar dacă noi nu o facem.

Crucea

Apoi vine a doua parte pe care am menționat-o – ascultarea pasivă a lui Hristos. Suntem mântuiți nu doar prin viața Sa, ci și prin moartea Sa; nu doar pentru că El a trăit pentru Domnul, ci pentru că El S-a supus în totalitate Domnului, chiar dacă asta a însemnat să fie judecat în locul nostru. Cu toții știm ce înseamnă un substitut. Ceva care înlocuiește un alt lucru. Hristos a stat în locul nostru și a luat asupra Sa pedeapsa ce era pregătită pe bună dreptate pentru noi. Atârând pe crudul eșafod roman, Isus Hristos a fost considerat cel mai mare păcătos care a trăit vreodată, purtând păcatele întregii lumi și îndurând revărsarea mâniei Divine și ura pentru acele păcate.

Învierea

Am locuit cândva lângă Lacul Tahoe, sus în Munții Sierra ai Californiei. Mai întâi venea o pătură amenințătoare de nori întunecați care transformau în câteva minute miezul zilei în seară. Pe urmă era o furtună care dura câteva ore. A doua zi, ieșind afară, eram orbit de razele soarelui care se reflecta în zăpada proaspăt căzută iar cerul era pictat în cea mai adâncă nuanță de albastru din spectrul de culori. Într-un mod asemănător, crucea a fost judecata lui Dumnezeu pentru Hristos ca substitut al credinciosului. Însă furtuna a trecut iar învierea lui Hristos L-a confirmat ca Rege al creației, Domnul răscumpărării. “El a fost răstignit pentru păcatele noastre și a fost înviat pentru justificarea (îndreptățirea) noastră”, după Scripturi.

E important să ne amintim și că toate acestea sunt fapte istorice. Isus nu S-a ridicat dintre cei morți într-un mod alegoric sau ca un mit care ne învață despre viața nouă. A fost o istorie reală în timp și spațiu, pe care martorii ostili nu au putut-o respinge.

Justificarea (îndreptățirea) și unirea cu Hristos

Doctrina centrală a Reformei a fost justificarea doar prin har și numai prin credință. Noi credem că încrezându-ne numai în Hristos pentru mântuirea noastră, suntem declarați neprihăniți. Toată ascultarea desăvârșită a lui Hristos este trecută în contul nostru iar păcatele noastre sunt considerate ca fiind plătite la cruce. Prin credință, suntem uniți cu Hristos și prin această unire noi avem totul în comun cu Hristos. Este El neprihănit? Atunci și noi suntem neprihăniți! Este El sfânt? Atunci și noi suntem? Desigur, asta nu înseamnă că împărtășim atributele Sale divine, însă tot ce a realizat prin viața, moartea și învierea Sa, este al nostru.

Multe alte grupări religioase cred că undeva, cumva, avem și noi o parte în mântuirea noastră. Avem și noi contribuția noastră. Pentru unii, asta poate însemna ceva mic, cum ar fi “luarea unei decizii”, “ieșitul în față” sau “rostirea unei rugăciuni”; pentru alții, înseamnă mult mai mult. Dar în această perspectivă, harul lui Dumnezeu este văzut ca o substanță, ceva insuflat sau implantat în credincios și care îl face pe acesta capabil să trăiască o viață evlavioasă. În această perspectivă, Duhul Sfânt și călăuzirea Lui reprezintă Evanghelia, și nu viața, moartea, învierea și înălțarea lui Hristos. Acesta e motivul pentru care reformatorii au afirmat că nu e suficient să spui că de la început la sfârșit a fost doar harul lui Dumnezeu. Desigur, e un start bun, dar Biblia cere o siguranță suplimentară pentru Evanghelie: Nu suntem îndreptățiti (declarați neprihăniți sau drepiți)

înaintea lui Dumnezeu doar prin har, ci doar prin har și numai prin credință. În alte cuvinte, nu devenim neprihăniți înaintea lui Dumnezeu printr-un proces al dezvoltării creștine, pe măsură ce cooperăm cu Duhul Sfânt; dimpotrivă, suntem declarați neprihăniți înaintea lui Dumnezeu într-o clipă, atunci când meritul vieții desăvârșite și jertfa ispășitoare a Domnului nostru este trecută în contul nostru. Acest fel de neprihănire nu e ceva ce noi am produs; nici măcar nu a fost produs de Dumnezeu înăuntrul nostru. Pentru că aceea e sfințirea, iar, în această viață, chiar și cel mai sfânt dintre noi are parte doar de un scurt început al acestui gen de neprihănire. Lucrul de care avem noi nevoie este această neprihănire “străină”, adică o neprihănire care îi aparține de fapt altcuiva, însă ne este dată ca și cum ar fi a noastră. În afară de imaginea bancară a creditului, Biblia folosește și imaginea unei robe albe care acoperă păcătoșenia și rușinea noastră.

Această robă a fost folosită de Dumnezeu ca să-i acopere pe Adam și Eva, atunci când ei au realizat că frunzele de smochin nu îi vor putea ascunde de judecata lui Dumnezeu. Acest acoperământ a fost prefigurat în jertfe, până când Ioan Botezătorul a declarat “Priviți! Iată Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii.”

Dacă aceste lucruri ar fi crezute cu adevărat în bisericile noastre de astăzi, atunci am avea parte de trezire și reformă. Fiecare mare mișcare din istoria Bisericii și-a găsit impulsul în recuperarea acestor adevăruri. Într-o mișcare care pretinde că aderă la moștenirea Reformei protestante, evangelicalismul de-abia dacă mai poartă vreo asemănare cu acea mare lucrare a lui Dumnezeu. Accentul este pus, din nou, pe ceea ce se petrece înăuntru, în inima omului, în duhul omului. În zilele noastre nu se mai aude acea proclamare obiectivă a lui Hristos răstignit pentru păcatele noastre și înviat pentru justificarea noastră, evenimente din exteriorul nostru, care au avut loc acum două mii de ani într-o cetate din Orientul Mijlociu. “Pași spre o viață victorioasă” au înlocuit predicarea vieții victorioase a lui Hristos și a morții Sale pentru păcătoșii care nu pot continua să trăiască o șaradă și nu pot veni înaintea lui Dumnezeu cu neprihănirea pe care sfințenia Lui o cere.

Însă pentru aceia care, numai prin credință, au primit acest dar al neprihănirii, există un proces de creștere în sfințenie. Deși nu este niciodată temelia pentru acceptarea înaintea lui Dumnezeu (pentru că întotdeauna este o sfințenie imperfectă), sfințirea este procesul prin care Duhul Sfânt în mod treptat ne aduce la asemănarea cu chipul lui Hristos. Lovind cu dalta în obiceiurile noastre păcătoase și în credințele noastre adânc înrădăcinate, Duhul Sfânt este Sculptorul Divin care urmărește să aducă slava Mântuitorului făcând din noi “busturi” ale Lui în fiecare loc de muncă, în fiecare instituție și în fiecare casă, în muncă și în relaxare. În timp ce credinciosul continuă să lupte cu păcatul, într-o asemenea măsură încât o persoană își pune întrebarea dacă el sau ea a fost cu adevărat născută din nou, Scriptura ne promite că învierea lui Hristos, atunci când este aplicată de Duhul Sfânt prin Evanghelie, înviază acea persoană din moartea spirituală și o altoiește în Vița cea Vie, Isus Hristos. Știind că evlavia nu este ceva la care trebuie să ajungem ca să putem fi acceptați de Dumnezeu și să fim primiți sau păstrați în familia Sa, putem trăi pentru prima oară ca fii și fiice recunoscători și ascultători, nu ca sclavi.

Viața creștină

Pentru că toate acestea sunt adevărate, cei care accentuează aceste adevăruri, așa cum au făcut reformatorii, înțeleg că viața creștină este foarte diferită de cea cu care sunt obișnuiți mulți creștini. Mai întâi, motivația este dată de libertatea între limitele Legii lui Dumnezeu. Frica de pedeapsă și nădejdea răsplătirii nu sunt motivații pe care cineva le-ar putea observa articulate sau urmate de cei care iau aceste adevăruri în serios. Dacă, atunci când mă angajez în activități “spirituale”, Dumnezeu îmi simte frica, oare nu-i voi aduce mai degrabă ofensă decât plăcere? Iar dacă îmi simte pofta egoistă după cununi și locașuri cerești, nu mă va acuza El mai degrabă de păcat în loc să-mi recunoască faptele bune?

Pentru creștinul reformat, “harul este esența teologiei iar recunoștința este esența eticii”, așa cum spunea teologul olandez G.C. Berkouwer. În loc să analizeze fiecare motiv, adesea paralizând exercitarea faptelor bune de teamă că le va face “în firea pământească”, credinciosul trebuie să-L slujească pe Dumnezeu și pe aproapele lui pur și simplu pentru că așa i-a poruncit Tatăl său plin de har și iubire. Nu pentru că El e atotputernic și poate porunci orice dorește, ci pentru că e plin de milă și ne-a transferat din împărăția întunericului în împărăția Fiului Său. Prin urmare, noi Îi aparținem Lui – cu prețul propriului Său sânge, nu suntem ai noștri.

Toate astea înseamnă și că credinciosul reformat își poate îndrepta atenția de la propria sa mântuire spre mântuirea și binele altora. Sunt atât de mulți cei pierduți, care au nevoie să audă acest mesaj eliberator, vestea bună a eliberării de sub robia și vina păcatului. Mai mult, sunt atâția care suferă, nu au unde locui, sunt bolnavi, îndurerați, experimentând ravagiile păcatului – atât ca victime cât și ca făptași. Acolo trebuie să fie creștinul – în lume, nu închis într-o comunitate monastică de zeloți super-spirituali care vor să-și lustruiască reciproc aureolele. Desigur, avem nevoie de părtășia sfinților și, chiar mai important de-atât, avem nevoie de împărtășirea regulată la Cuvânt și Sacrament, dar toate acestea sunt pentru o viață de slujire în mijlocul lumii, înaintea feței lui Dumnezeu.

Autor Michael Horton Traducerea Florin Vidu